

ning, at de lærte deres Land og deres Fædres Liv og Erfaring at kjende, og kunde efterhaanden tilegne sig det, og naar de kunde komme videre, da lærte at kjende, hvorledes Menneskeflægtens Levnetsløb har været fra Begyndelsen af, saa vilde der aabenbart komme noget ganske Andet frem hos Børnene end det, der nu kan udvikle sig. Dersom denne dogmatiske Underviisning, som nu drives, og den Maade, hvorpaa den drives i Forbindelse med det lancasteriske System, hvoraf der endnu er en Levning, kunde blive afføjet, og en virkelig levende Underviisning blev indrettet i Skolerne, da er jeg overbevist om, at der baade fra Rigsdagens og fra Befolkningens Side mere og mere vilde vise sig en stor Tilbøielighed til at paastjonne, hvad Skolelærerne kunde udrette. Vistnok kan det ikke nægtes, at efter den Danelse, Skolelærerne hidtil have faaet, vil der være Mange, som ikke engang ere istand til at kunne paatage sig at fortælle Børnene Danmarks Historie, eller noget af Verdenshistorien, de kunne ikke Andet end katechisere op og ned i Balles Lærebog, men det maatte man da see efterhaanden at faae forberedt, og blandt de mange Lærere, som der er, endog saa paa Landet, er der naturligviis en heel Deel, som meget godt vilde være istand til, allerede strax, naar de kun havde den fornødne Frihed, at kunne indføre en heel anden Stil og en heel anden Stik i deres Skoler, end de nu kunne; thi saalænge det bliver saaledes, at de ere under Præstens stadige Tilsyn, saa vil det efter Regelen see, at Præsten først og fremmest holder dem til at faae Børnene rigtigt indøvede i Balles Lærebog, thi saa er det lettere at confirmere dem, men jeg troer, at det vilde være rigtigt, om dette blev ordnet anderledes, saa at Præsten fik mere med Børnens religiøse Underviisning at bestille, navnlig for de Forældres Skyld, som virkelig sætte Priis paa Præsten og ville holde sig til ham, hvortil der jo nu er Afgang, efter den Løsning af Sognebaandet, som vi lykkeligviis have faaet gennemført. Dette er, hvad jeg nærmest har at bemærke med Hensyn til det foreliggende Lovforslag, men jeg skal tillige tillade mig at gjøre opmærksom paa, at naar der er foreslaaet, at der skal tilveiebringes en saadan Sum, som

Lovforslaget omhandler, for at danne en Skolereform, saa vil der vistnok dertil indkomme betydelige Summer om Aaret, men der er paa den anden Side paalagt dette Skolefond at udrede Hjælp til saamange Sider, at jeg idetmindste ikke kan forstaae, at det paa nogen Maade vil blive tilstrækkeligt. Naar Statskassen skulde paatage sig ikke alene den Udgift af 50,000 Rdl. om Aaret til dette Skolefond, men Communens Bidrag skulde stige over 12 $\frac{1}{2}$ pr. Td. Hartkorn, og saa deeltage ligeledes i Udredelsen indtil 24 $\frac{1}{2}$, og Ministeriet, naar dette heller ikke flaaer til, skulde kunne indrømme Berettigelse til at udskrive endnu en større Stat, saa vilde vistnok Skolefonden faae endeel Penge ind, men det vilde vistnok alligevel være saare vanskeligt for den at bære alle de Byrder, som ere paalagte i Lovforslaget. Endvidere skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det forekommer mig, at dette Lovforslag lider af en Feil, som jeg synes er gennemgribende i vor Tid, nemlig at det søger at oprette saa mange Slags Autoriteter som muligt. Nu skulle vi have en Amtsskoledirection, og saa skulle vi have en Skoledirection, og saa skulle vi have et Skoleraad, og derimod kunne de paa Bornholm hjælpe sig meget simplere, saa at jeg i denne Henseende kunde fristes til at sige, Gud give vi Allesammen vare Bornholmere. Det er nemlig betænkeligt, mener jeg, bestandig at indføre saadanne nye Autoriteter, thi derved faae vi et saa sammensat Maskineri, at der skal meget stærke Kræfter til at trække det, og, dersom de ere stærke nok, udsætter man sig let for, at de trække det i Stykker, da Frictionen bliver altfor stærk. Rigtignok veed jeg ikke at gjøre Forslag til, hvorledes det nu skal blive bedre, efterat vi have faaet det nærværende Lovforslag fremlagt, men jeg har dog troet at skyde at sige min Mening om det i sin Almindelighed, da der ved denne første Behandling var Anledning dertil.

Kirke- og Underviisningsministeren: Ja, det er jo rigtignok det, som det i Særdeleshed kommer an paa, og som giver Indvendinger Betydning, om man nemlig er